

τον ¹¹). Διότι, ἀφαιρουμένου τοῦ καθ' ὅλον τὸ μήκος, ἀπὸ τῶν πηγῶν μέχρι τῆς πλατάνου ὑφ' ἣν ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Φαῖδρος ἐκάθησαν, ἀρδεύσαντος τοὺς πολυαριθμοτέρους τὸ πάλαι κήπους ὕδατος, ἔμεινεν αὐτῷ ἀρκοῦν ὅπως ἐν ὥρᾳ θέρους καὶ σταθερᾷ μεσημβρίᾳ, κατὰ τὸν φίλον Πλάτωνα, βαδίζουσιν ἐν τῷ ρεῖθρῳ αὐτοῦ ἡδέως βρέχοντες τοὺς πόδας αὐτῶν δύο ἀνυπόδητοι φιλόσοφοι, καὶ ἀνακαλύπτωσιν ὅτι ἡ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ποταμίου ὕδατος (ὡς καὶ σήμερον ἐν τοῖς κήποις διὰ παρεκτροπῆς αὐτοῦ) σχηματίζομένη πηγὴ «χαριστάτη ὑπὸ τῆς πλατάνου ρεῖ μάλα ψυχροῦ ὕδατος, ὥστε γὰρ τῷ ποδὶ τεκμήρασθαι ¹²).»

Ὅπως πατ' ἂν ᾗ, ἢ ἄλλοτε ὑπάρχουσα γέφυρα καὶ τότε ἦτο καὶ σήμερον εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκασία, διὰ τε τοὺς κατὰ τετρακετίαν παναθηναϊκῶς ἐν τῷ Σταδίῳ τελουμένους ἀγῶνας, καὶ διὰ τὴν συγχινὴν τῶν τε ἐντόπων καὶ τῶν ξένων περιπατητικῶν καὶ ἀρχαιολόγων ἐπίσκεψιν τῶν ἀπέναντι ἀρχαίων θέσεων. Ὅθεν ὀρθῶς ἐψηφίσθη ἡ πρὸς ἀναικοδόμησιν αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἀρχαίων λειψάνων διαπάνη.

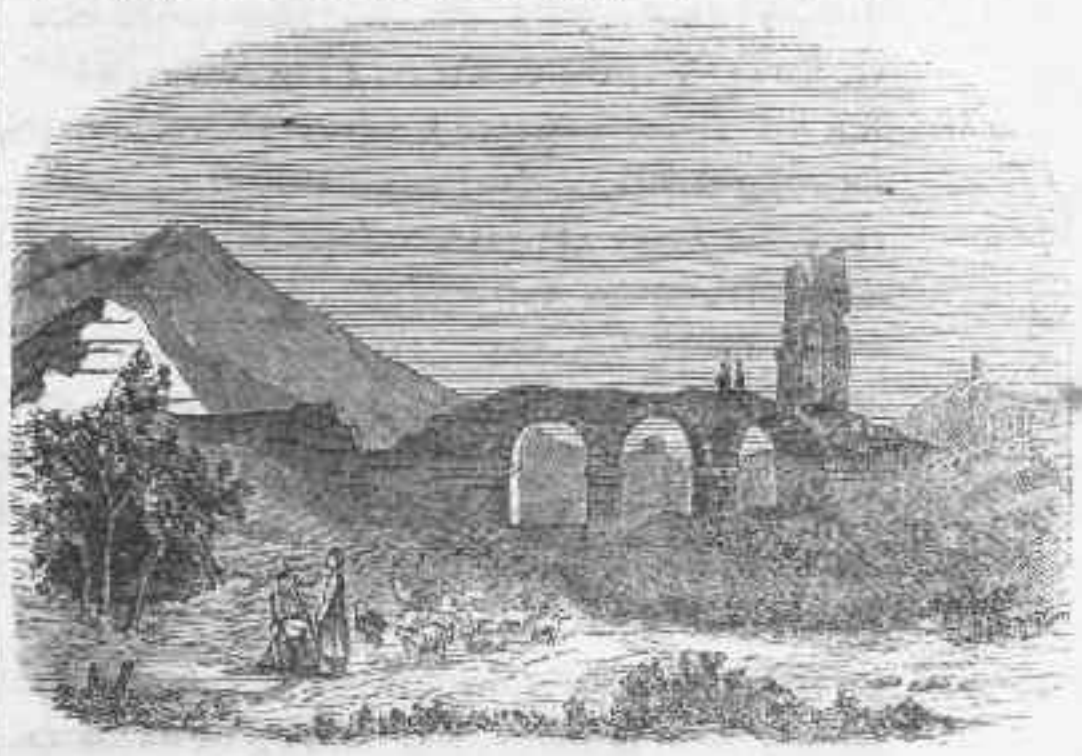
Ἐν ᾧ δὲ τῶν νεωτέρων κτιστῶν καὶ τεκτόνων ἡ ἐργασία στήριγμα παρασκευάζεται τοῦ ἀρχαίου ἔργου τὰ γεγηρακότεα μὲν ἀλλὰ σθεναρὰ βάθρα, καὶ τὰ νεώτερά τοῦ Ἰμμητοῦ καὶ τῆς Πεντέλης λιθό τεκνα διὰ σιδηρῶν μοχλῶν καὶ πυρίτιδος μαιευόμενα σφηκοῦνται μεταξὺ τῶν ἀρχαίων ξανθῶν πρωτοτόκων τῶν ἐκ τῶν στέρνων τῆς αὐτῆς μητρὸς ἄνευ βίας καὶ ὠδίνων δι' ἐντριβῆς ρευστοῦ τινος ἀποσπασθέντων, εὐκκίρος βεδαιῶς θέλει θεωρηθῇ μικρά τις καὶ κατ' ἀνάγκην ἀτελὴς περιγραφὴ τοῦ καταστραφέντος ἀρχαίου μνημείου, μέλλουσα εἰς τὸ ἐξῆς ν' ἀποτελέσῃ, ὥς καὶ οἱ παλαιοὶ καὶ σεβασμιοὶ λίθοι, μέρος ἀναπόσπαστον τῆς ἱστορίας τῆς νέας γαφύρας.

Πρώτης ὁ Ἀττικοῦ, ὁ Κηφισιοῦς ἐκεῖνος εὐεργέ-

11) Ο μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1672 καὶ 1674 γράφει τὴν ἀπελκὴν περὶ Ἀθηνῶν ἐκθεσὶν ἀγαθὸς ἱησοῦτης πατὴρ Βαδίνος κάλλι- στα καταδεικνύει τοῦτο λέγων· «ἐκ τῆς καλλογιᾶς τοῦ πλάτους καὶ τοῦ μήκους τῆς γαφύρας (τοῦ Σταδίου δηλ.) εὐκλῆως τις κρίνει· ὅτι ὁ ἱλισσὸς εἶχεν ἄλλοτε ἀρθροώτερον ὕδωρ ἢ σήμερον, διότι νῦν μία ἐκ τῶν καταρῶν τούτων καὶ εἰς τῶν ὀχετῶν ὑ- περαρκεῖ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ χειμῶνι εἰς ὅλα τὰ ὕδατα τοῦ μικροῦ τούτου ποταμοῦ.» De Laborde, I, σ. 206 ἐν σημ.

12) Πλάτωνες Φαίδρος αὐτόθι. Ὁ Chandler παρενόησεν ἐν μέ-
ρει τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Φαίδρου, ἐκλαβὼν ἀντὶ κρήνης το-
λαίας (fontaine) τὸ ἀπλῶς μέν ὕδωρ καὶ παραστήσας ὡς λοῦ-
ον τὰς τοὺς πόδας αὐτῶν τοὺς φιλοσόφους. — Ἡ δὲ τῶν καθο-
λικῶν Ιεραποστόλων ἔκθεσις (1673) ἣ τις ἐγχειρίδιον ὡς βάζει
εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦ μὴ ἐλθόντος εἰς Ἀθήνας Guillet de St.
Georges, περιέχει τὰ ἐξῆς παρατηρήσεως ἄξια περὶ τῶν ὑδατίων
τοῦ Ἰλισσοῦ. «Ἡ γέφυρα ὑπεστηρίζεται ὑπὸ τριῶν ἀψίδων καὶ
ὑπ' αὐτάς ἔρρεεν ὁ Ἰλισσὸς ὅτε ἦτο ποταμός· διότι σήμερον τὸ
βροῦθρον εἶναι ξηρὸν. Ὁ Ἰλισσὸς δ' ἐξ ἑστράπης καὶ διγυ-
ρέθης εἰς ἀπείρους ὀχλοὺς ἢ ἀμάρους (ri-
goles) διαχωρόμενους δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ.»
De Laborde l. σ. 224 ἐν σημειώσει.

της καὶ υἱὸς ἐθεργέτου τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ἀνακαινίσας
ἢ μᾶλλον ἐκ βάρβρων ἀνασκευάσας τὸ ὑπὸ Λυκούρ-
γου τοῦ ῥήτορος θεμελιωθέν (350 π. Χ.) παναθη-
ναϊκὸν Στάδιον, ὠκοδόμησεν ἰδίᾳ δαπάνῃ καὶ ἐκ
τοῦ αὐτοῦ πεντελησίου λίθου ἀπέναντι τῆς εἰσόδου
τὴν σήμερον ἀνοικοδομουμένην γέφυραν, διευκολυνο-

Ἡ γέφυρα τοῦ Σταδίου ἐν ἔτει 1750.

μένης οὕτω τῆς τε διαβάσεως τοῦ ποταμοῦ εἰς τοὺς
θεατὰς καὶ τῆς ἐξόδου εἰς τὴν παναθηναϊκὴν πομ-
πὴν ⁴³⁾ καὶ προλαμβανομένου, λέγει ὁ Chandler,
ἐπιλήσμων ὕσων τοῦ Ἰλισσοῦ κατηγόρησε, ἀπεντὸς
ἐκ τυχὸν ἐπιρροαμένης πλημμύρας δυσυχήματος ⁴⁴⁾. ὁ
ὁ περιηγητὴς οὗτος καὶ ὁ δεκατέσσαρα ἔτη πρὸ αὐ-
τοῦ εἰς Ἀθήνας ἔλθων Stuart ⁴⁵⁾, ἔτι δὲ καὶ ὁ γάλ-
λος καλλιτέχνης Δερουά ⁴⁶⁾ εἶδον καὶ περιέγραψαν

Ἡ γέφυρα τοῦ Σταδίου ἐξ ἀπόπτου ἐν ἔτει 1730.

τὴν γέφυραν ταύτην, αἱ δὲ οὗτοι μάλιστα καὶ ἐ-
τύπωσαν ἐν ταῖς συγγράμμασιν αὐτῶν ἀκριβῆ τῆς
γεφύρας ἀπεικονίσματα, ὥς εἰ προσέβλεπον τὴν ἐν
βραχεὶ χρόνῳ πλήρη αὐτῆς καταστροφὴν.

¹³⁾ Breton, *Athènes*, т. VII, с. 303.

¹⁴) Δὲ τὸ αὐτὸ καὶ. XVI ἐν ἀρχῇ.

¹²⁾ Antiquités d'Athènes.

16) Ruines des plus beaux monuments de la Grèce.